

Biovarnost na kmetiji

Domen Drašler

Izobraževanje za rejce koz,

Domžale, 05.02.2024

Kaj je biovarnost?

Biovarnost je sistem postopkov za preprečevanje oziroma zmanjšanje tveganja za vnos bolezní v rejo.

- Kontrolirati moramo vse možne poti okužbe.
- Uspešnost je odvisna od doslednosti izvajanja ukrepov za preprečevanje vnosa bolezní.
- Pogosto spoznamo vrednost ukrepov biovarnosti, ko je prepozno. Velja pravilo „**Bolje preprečevati kot zdraviti**“.
- Velikost reje za izvajanje biovarnosti ni pomembna. Zadeva ukrepe, sprejete za zaščito živali ali tropov pred vnosom in za omejitev širjenja bolezní znotraj tropa.

Načela biovarnosti moramo poznati in biti za njih odgovorni vsi, ki imamo stik z živalmi

- ▶ **Odredba o izvajanju sistematičnega spremljanja zdravstvenega stanja živali, programov izkoreninjenja bolezni živali ter cepljenj živali (Uradni list RS, št. [202/21](#))**
- ▶ **Zakon o veterinarskih merilih skladnosti (Uradni list RS, št. [93/05](#), [90/12](#) – ZdZPVHVVR, [23/13](#) – ZZZiv-C, [40/14](#) – ZIN-B in [22/18](#))**
- ▶ **Pravilnik o boleznih živali (Uradni list RS, št. [81/07](#) in [24/10](#))**

Prenos kužnih bolezni lahko poteka

► Z neposrednim stikom

- ★ fizičen stik med živalmi na primer nos na nos, spolni odnos, ugriz
- ★ z matere na plod preko posteljice.

► S posrednim stikom

- ★ preko kontaminirane krme in vode, kontaminirane opreme, zemlje, nastilja, oblačil, obutve, vozil,
- ★ aerosola, ter vektorjev (klopi, muhe), ptice glodavci, psi, mačke, divjad

deratizacija

Nakup plemenskih živali

- ▶ Plemenske živali kupujemo le pri preverjenih rejcih (testne postaje), pred nakupom jih temeljito pregledamo preverimo (parklje, zobovje, očesne veznice,...)
- ▶ Nove živali naselimo v karantenski hlev za vsaj 4 tedne.
- ▶ Pregled krvi na prisotnost kužnih bolezni.
- ▶ Živali, ki se vračajo s skupnega pašnika v matični trop morajo v karanteno.
- ▶ Vsakodnevno opazovanje vseh živali.

Oprema

- ▶ Pranje in razkuževanje pripomočkov pred in po vsaki uporabi je nujen ukrep.

Krma

Pozorni moramo biti na:

- Skrbno pripravo voluminozne krme - silaže (višina košnje, grabljenje).
- Ustrezno skladiščenje krme, suh prostor, kjer ni dostopa glodalcev.
- Vsakodnevno čiščenje jasi in krmilnikov.
- Skrben pregled krme pred nakupom.
- Izvor kupljene krme (proti antraksu morajo biti vakcinirani vsi prežvekovalci, ki uživajo krmo pridelano na antraksovih distriktih).

Voda

- ▶ Živalim moramo zagotoviti neoporečno vodo.
- ▶ Napajalniki naj bodo nameščeni na primerno višino, omogočen naj bo dostop vsem živalim (mladiči), vsakodnevno čiščenje napajalnikov.
- ▶ Živalim je potrebno preprečiti stik s površinskimi vodami (kal).

Nastilj

- Povzročitelji bolezni se nahajajo tudi v nastilju.

Pazljivost pri
rokovanju s
krmo in nastiljem

- Za delo z gnojem je potrebno uporabljati drug stroj kot za polaganje krme.
- V primeru uporabe istega je tega nujno potrebno med enim in drugim opravilom ustrezno očistiti in razkužiti.

Obiskovalci

- Omejiti je potrebno stik z obiskovalci.
- Zaščitna obleka in obutev za obiskovalce (veterinar).
- Higienik nikoli ne vstopa v hlev.

Proizvodi

- Okužba se lahko prenaša z različnimi proizvodi.
- Pasterizacija mleka in kolostruma.
- Seme in embriji – nakup pri preverjenih dobaviteljih.

Kaj še lahko storimo za biovarnost?

- ▶ Zaščita živali v tropu pred drugimi vrstami živali (divjimi, glodavci, ptiči, insekti in živali drugih tropov).
 - ▶ Dvorišče naj bo ograjeno.
 - ▶ Pred vhodom v hlev je potrebno postaviti dezbariera.
 - ▶ Uporaba zaščite za obutev.
 - ▶ Hlev naj bo zračen, nastilj suh (vlaga, prah in škodljivi plini (amonijak, metan, CO₂;..., zmanjšajo odpornost živali), po odhodu živali na pašo hlev dobro očistimo in pustimo, da se posuši, pred prihodom živali, ga razkužimo.
 - ▶ Transportna sredstva je potrebno razkuževati (društvene prikolice)

 - ▶ Skupna paša, razstava živali
 - ▶ Izposoja plemenjaka
 - ▶ Uvoz živali
- } Pomenijo veliko tveganje za vsakega rejca.

Zdravstveno stanje tropa

- Vsakodnevno opazovanje živali – je nujno za zgodnje odkrivanje bolezni.
- Kontrola mleka (npr. zgodnje odkrivanje mastitisa v tropu).
- Bolne živali vedno ločimo od tropa.
- Veterinar – dosledni pregledi.

Prisotnost parazitov

- Nos - izcedek
- Očesne veznice - obarvanost
- Glava – oteklina v medčeljustju
- Hrbet – slaba kondicija
- Dlaka – naježena dlaka, poškodovana koža - garje
- Rep – zamazanost repa, večina notranjih zajedavcev povzročča drisko

Rejec mora prepoznati prakse, ki pomenijo tveganje za vnos bolezni.

Odločenost rejca, da izvaja ukrepe biovarnosti, smo dožni spoštovati vsi, ki prihajamo na kmetijo.

